

Sjagger *Turdus pilaris*

Fieldfare

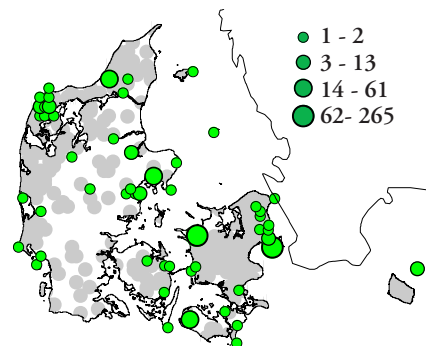
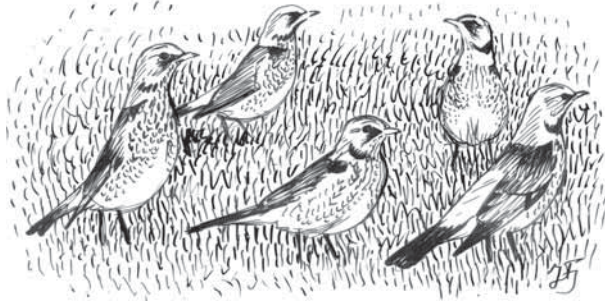

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

Sjaggeren yngler spredt over hele landet, mest almindeligt i Nordsjælland, på Bornholm og i det nordvestlige Jylland. Antallet af ynglefugle er steget voldsomt siden 1970'erne, hvor sjaggeren næsten udelukkende yngede i Vest- og Nordjylland. Arten yngler i Nord- og Centraleuropa og mod øst til det østlige Sibirien. De største europæiske bestande findes i Rusland, Norge, Sverige og Finland. Fuglene fra disse nordlige bestande forlader yngleområderne i vinterperioden, og Danmark passeres både forår og efterår af mange trækgæster. I vintermånederne ses store flokke i Danmark på lokaliteter med bærbuske, og vinterfore-

komsterne svinger sandsynligvis med bær- og frugt-sætningen, ligesom kulde-træk fra de nordligere egne i nogle år sandsynligvis spiller en rolle for sjaggerens vinterforekomst i Danmark (Jacobsen 1992).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev de første sjaggere ringmærket 1934 og i alt er 7.093 mærket. Hovedparten af fuglene er mærket fra sidste halvdel af 1960'erne og frem. I 1968 blev 826 fugle mærket, hvilket er det højeste årlige antal til dato (fig. 4). I alt 133 sjaggere er genmeldt, heraf er 12 (9%) mærket som redeunger. Hovedparten af

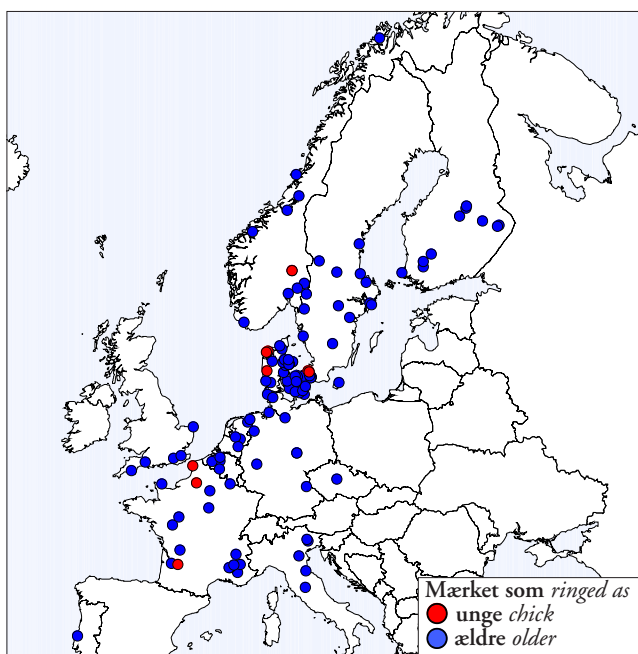

Fig. 1. Samtlige genfund af sjagger ringmærket i Danmark (n=133). All recoveries of fieldfare ringed in Denmark (n=133).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 7.093

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 133

-heraf uden for Danmark Recovered abroad 81(61%)

Antal fugle No. of individuals 133

-heraf mærket som unger Ringed as chicks 12(9%)

Genmeldingsandel Proportion recovered 1,9%

Mærket i udlandet og genfundet i Danmark 73

Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird min. 7 år 6 mdr.

Længste afstand Longest dist. Portugal Portugal 2.502 km

Nordligst Northernmost Norge Norway (69° 44'N)

Sydligst Southernmost Portugal Portugal (39° 36'N)

Østligst Easternmost Finland Finland (30° 04'E)

Vestligst Westernmost Portugal Portugal (09° 04'W)

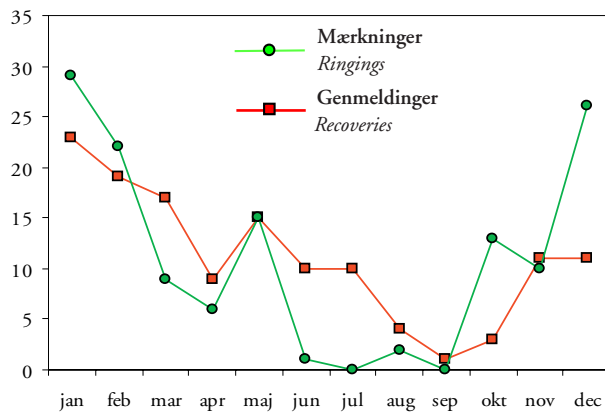

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af sjagger. Month of ringing and recovery of recovered fieldfare.

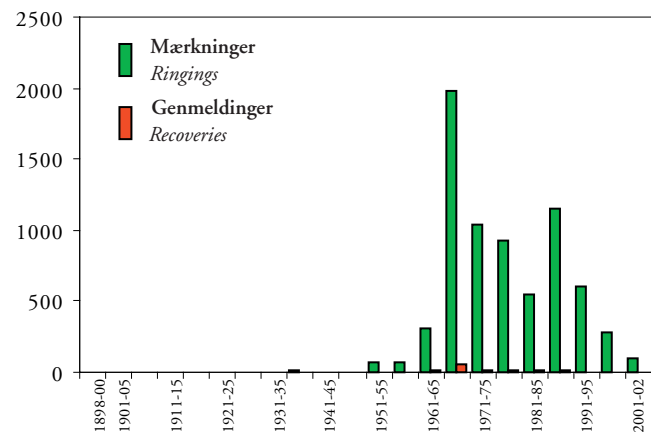

Fig. 4. Mærknings- og genfindsår for sjagger ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of fieldfare inged in Denmark.

de genmeldte fugle er mærket i træk- og vinterperioden, flest i december-februar (fig. 3). De genmeldte fugle er mærket over store dele af Danmark, de fleste i Nordvestjylland, Østjylland samt på Sjælland (fig. 2). I Danmark er der desuden genfundet 73 sjaggere mærket i udlandet.

Træk - og overvintring

Træk- og vintergæsterne, som optræder i Danmark, kommer primært fra Syd- og Mellemsverige, det sydlige Finland samt Norge (fig. 5 og fig. 7) og en enkelt er genmeldt fra Tromsø i Nordnorge. Om efteråret er de fleste fugle mærket i oktober (fig. 3), hvor også det synlige træk kulminerer (Olsen 1992). Nogle af de nordlige trækgæster trækker fra Danmark videre mod sydsydvest. Sjaggeren trækker mindre vestligt end f.eks. solsorten. I november er hovedparten af genmel-

dingerne fra Frankrig og Italien (fig. 5A), hvilket tyder på et hurtigt træk. I vinterperioden er de mærkede sjaggere genfundet i det vestlige og centrale Europa, primært i Danmark, Holland, Belgien, Frankrig og det nordlige Italien (fig. 5B). Enkelte af de sjaggere, der har været i Danmark, er efterfølgende år genfundet nord for Danmark i vinterperioden. Dette bekræfter, at sjaggeren om vinteren lever en nomadeagtig tilværelse og ikke benytter det samme vinterkvarter fra år til år. Gennemsnitspositionen i yngletiden for de fugle, der er ringmærket i Danmark om vinteren, ligger nord for Danmark ($P < 0,05$), hvilket viser, at hovedparten af vinterbestanden udgøres af fugle fra nordligere bestande.

De danske sjaggere er også trækfugle. I vinterperioden er danske fugle genfundet i Frankrig (fig. 1), og gennemsnitspositionen i vinterperioden ligger syd for

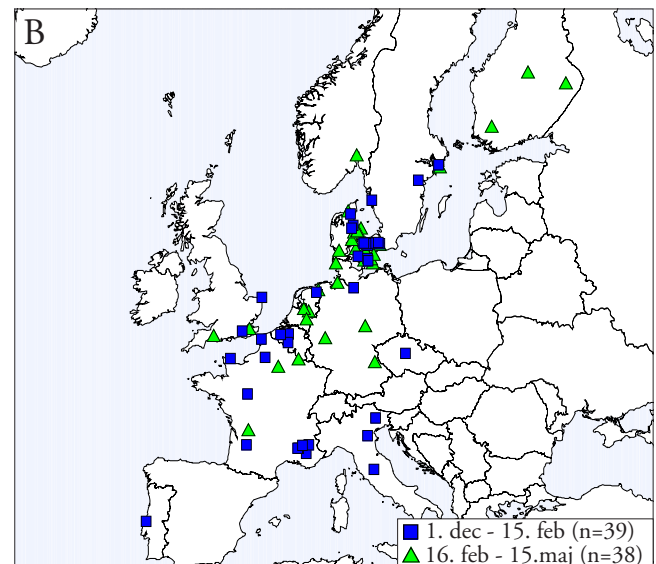
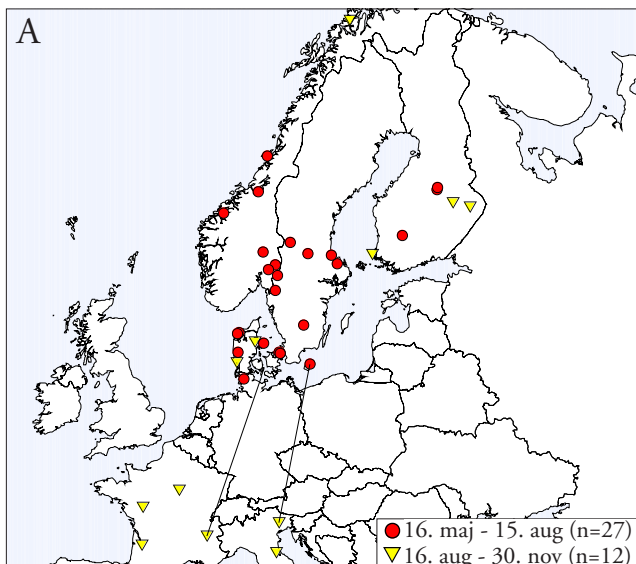

Fig. 5. Genmeldinger fra A) yngletiden og efterårsperioden og B) vinter- og forårsperioden af sjagger ringmærket i Danmark. Linjer på kort A angiver direkte efterårstræk. Recoveries during A) the breeding season and autumn and B) winter and spring of fieldfare ringed in Denmark. Lines on map A indicate direct autumn migration.

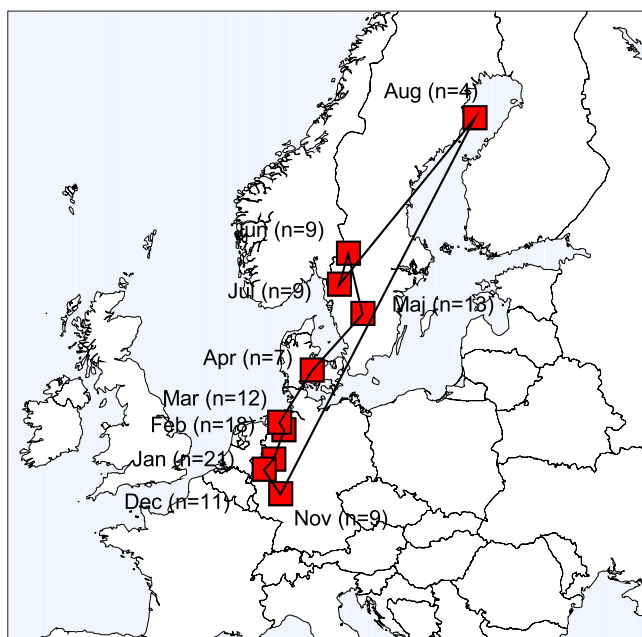

Fig. 6. Månedlige gennemsnitspositioner for sjagger ringmærket i Danmark. Monthly mean positions of fieldfare ringed in Denmark.

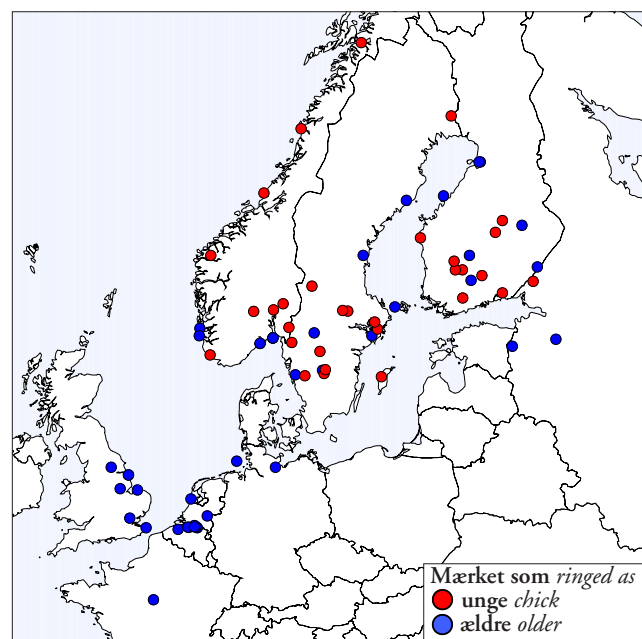

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for sjagger ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=73). Ringing sites for fieldfare ringed abroad and recovered in Denmark (n=73).

Danmark ($P < 0,001$). De få genfund af sikre danske fugle er alle fra den vestlige del af vinterudbredelsen. Der er dog få genfund til at fastslå, om de danske fugles vinterkvarter adskiller sig fra de øvrige skandinaviske.

I marts er gennemsnitspositionen endnu syd for Danmark (fig. 6). Trækket kulminerer i Danmark i april (Olsen 1992), hvilket afspejles i gennemsnitspositionen (fig. 6). Da materialet er domineret af trækfugle, ligger gennemsnittet i maj nordøst for Danmark.

Genmeldings- og dødsårsag

Størstedelen af de genmeldte sjaggere er indrapporteret som døde (fig. 8A). Den hyppigste kendte dødsårsag for de danskmærkede sjaggere er jagt (24%). Hovedparten af fuglene er nedlagt i Frankrig, hvor der er jagttid på arten fra september til februar (Tucker m.fl. 1990). Der er dog også skudt fugle i Danmark, Norge og Sverige, men ikke siden 1971. En del sjaggere er dræbt i trafikken, taget af rovfugle eller døde efter kollision mod vinduer (fig. 8B). Den ældste danskmærkede sjagger blev mindst 7½ år. Fuglen blev mærket på Amager som voksen i februar 1967 og dræbt af en rovfugl i England i februar 1973.

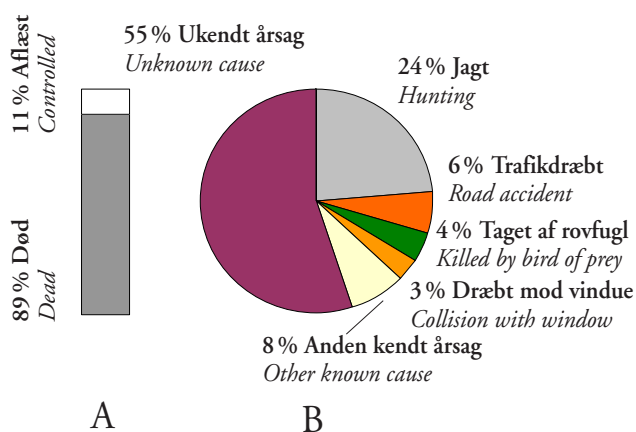

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=133) og B) dødsårsager (n=118) for sjagger ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=133) and B) cause of death (n=118) for fieldfare ringed in Denmark.

English summary

The fieldfare breeds in many parts of the country, but is most common in north Zealand, northwest Jutland and on Bornholm. It is a common passage migrant and winter visitor. In Denmark the first fieldfare was ringed in 1934, with the majority ringed from the late 1960s to today. Most of the recovered fieldfares were ringed from December to February. Passage migrants from Sweden, Finland and Norway arrive in October. From Denmark many birds migrate SSW. In November most birds are recovered in France and Italy. During winter birds have been recovered in western and central Europe, mainly in Denmark, the Netherlands, Belgium, France and northern Italy. The few winter recoveries of fieldfares from the Danish population are from France. In March the mean position is south of Denmark and in April in Denmark.